

PARLAMENT DE CATALUNYA

**Presidència
de l'honorable Sr. Lluís Companys i Jover**

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 25 de maig del 1933

SUMARI

A les cinc i cinc minuts de la tarda s'obre la sessió, sota la presidència de l'honorable senyor Lluís Companys i Jover.

Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.

Ordre del dia:

Votació definitiva de l'Estatut Interior de Catalunya.

És llegit el text de l'Estatut.

Parlament del senyor Casanoves, en nom de la Comissió d'Estatut.

Discurs del senyor Abadal, en nom de la Minoria de Lliga Catalana.

Discurs del senyor Serra i Moret, per la Minoria d'Unió Socialista.

Per a explicar el vot, fa ús de la paraula el senyor Romeva, de la Unió Democràtica de Catalunya.

Discurs del senyor Lloret, en nom del Partit Catalanista Republicà.

Explica el vot el senyor Soler i Pla.

Discurs del senyor Serra i Hünter, per Esquerra Republicana de Catalunya.

Es dona lectura a una proposició, signada pels senyors Serra i Hünter, Casanoves, Rovira i Virgili, Tauler, Dot, Gerhard, Rouret, Soler i Pla i Soler i Bru, perquè es faci present la gratitud del Parlament a tots aquells que han contribuït a iniciar el nou període de les llibertats catalanes, i refermant la fe en la plena consecució de l'ideal autonòmic de Catalunya. Per a subratllar la solemnitat de l'aprovació de la Llei fonamental, es demana l'aixecament de la sessió.

Intervenció de l'honorable senyor Conseller Delegat, en nom del Govern.

En votació nominal, per 61 vots contra 11, resta aprovat definitivament l'Estatut Interior.

D'acord amb un dels extrems de la proposició presentada, i després de fixar l'ordre del dia per a la sessió de divendres, la Presidència aixeca la sessió. Es un quart de set i deu minuts de la vetlla.

S'obre la sessió a les cinc i sis minuts de la tarda, sota la presidència de l'honorable senyor Lluís Companys i Jover.

Al banc del Govern hi ha els honorables senyors Conseller Delegat i Consellers de Justícia i Dret, de Governació, de Cultura, d'Agricultura i Economia i de Treball i Obres Públiques.

Es llegida i aprovada l'acta de la sessió anterior.

ORDRE DEL DIA

Votació definitiva de l'Estatut Interior de Catalunya

El Sr. PRESIDENT: Procedeixi's a la lectura de l'Estatut Interior de Catalunya.

(El senyor Secretari dona lectura del text, que es publica com annex al present DIARI DE SESSIONS.)

El Sr. CASANOVES: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: El President de la Comissió, senyor Casanoves, té la paraula.

El Sr. ABADAL: Demano per parlar.

El Sr. CASANOVES: En demanar, en nom de la Comissió que ha dictaminat l'Estatut Interior de Catalunya, a la Cambra la votació definitiva de l'Estatut, he de posar un petit comentari, unes poques paraules al marge d'aquesta votació. Primerament he d'agrair a tots els companys de la Comissió, tant de la Majoria com de les Minories, l'activitat, l'entusiasme i la competència que han portat amb les seves suggestions i amb les seves esmenes a l'Estatut que ha estat dictaminat per aquesta Comissió. La Cambra ha deliberat sobre l'Estatut, ha controvertit els punts més vius, s'han discutit tots els aspectes doctrinaris que l'Estatut porta en si i el seu articulat. La Cambra ha millorat amb les suggestions, les esmenes i els vots particulars, i l'Estatut porta en essència el que és l'essència tradicional de la nostra terra: l'esperit liberal, l'esperit democràtic i l'esperit de civilitat, aquest esperit que ha informat també totes les generacions que volien retrobar Catalunya i que, a la vegada que es patentitzava en l'aspiració autonòmica, impulsava aquell esperit de superació civil per a constituir-se en un poble lliure i realitzar les seves aspiracions democràtiques. Jo no trobaria, ara, altres paraules, perquè ja s'ha discutit en aquesta Cambra en el transcurs de les deliberacions, per a continuar el meu discurs. Únicament he de dir que s'ha de rodejar aquest moment d'una màxima solemnitat.

L'Estatut Interior de Catalunya, aquesta Llei bàsica que nosaltres ens donem, ens la donem per a l'efectivitat de l'autonomia de Catalunya i per a les realitzacions de l'obra de la República. (Rumors d'aprovació en la Majoria.)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Abadal, en nom de la Minoria de Lliga Catalana.

El Sr. ABADAL: Senyors Diputats: Seria absolutament inútil el declarar que nosaltres tenim una íntima satisfacció en els moments actuals, ja que la votació d'aquest Estatut Interior representa el que nosaltres novament ens poguem donar les nostres Lleis. Nosaltres que hem treballat, com han treballat els altres catalans, per

a arribar a l'inici d'autonomia que ens ha estat reconegut, veiem que el nostre esforç i els esforços dels altres sectors de Catalunya han arribat a un moment per virtut del qual Catalunya es pot donar les seves pròpies Lleis. En aquest sentit, ens omplena de satisfacció el que poguem arribar a aquesta votació definitiva de l'Estatut Interior, perquè ens donem una Llei nostra. Però, és clar que nosaltres no diríem tot el nostre pensament si no poséssim de manifest les nostres reserves, tant pel que fa referència a l'Estatut Exterior que ens ha estat reconegut, perquè ens ha estat reconegut amb regateigs, que nosaltres no admetem i que desitgem millorar fins que arribem a la plenitud de les nostres facultats, sinó que també hem de fer les nostres reserves d'aquest Estatut Interior, en tant el que representa per a nosaltres i ha hagut de representar en les discussions i les votacions la disconformitat per part nostra a molts dels articles i de les disposicions que comprèn. De totes maneres, nosaltres veiem obert el camí per tal que d'aquí endavant es pugui completar, es pugui millorar i es pugui portar a la major perfecció possible amb mires a aquelles aspiracions que nosaltres creiem que haurien de consignar-se en la Llei interior de Catalunya perquè respongui perfectament a l'esperit del nostre poble.

Per això, tot i repetint la satisfacció que representa per a nosaltres el poder en el dia d'avui, amb motiu de la votació definitiva de l'Estatut Interior, donar-nos la nostra pròpia Llei i, sobretot, el camí obert per a poder-la millorar en virtut de les aspiracions que nosaltres tenim, responem al que creiem ha d'ésser aquest Estatut Interior, no podem votar-lo, des del moment que no respon a totes aquelles aspiracions que nosaltres tenim.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Serra i Moret, en nom de la Minoria d'Unió Socialista de Catalunya.

El Sr. SERRA I MORET: Senyors Diputats: No s'arriba mai a moments com aquest, que podríem qualificar veritablement de solemnes, sense una certa disposició d'esperit que fa que tots nosaltres posem el millor de nosaltres mateixos en la consagració d'aquests moments històrics. Tots els que hem viscut llargament aquest període de les altes aspiracions de Catalunya, no solament per a refer una història ja passada, no solament per a refer una personalitat que no tindria contingut si no anés encarada a l'esdevenidor, tots nosaltres ens sentim avui més que en una solemnitat formal, en una solemnitat externa, en una certa funció íntima per a poder dir que tenim una de les màximes satisfaccions de la nostra vida, quan podem dir que el Parlament de Catalunya, en virtut de la seva sobirania i en virtut de les seves funcions, pot atorgar-se a si mateix aquelles Lleis fonamentals que han de regular la vida del nostre poble. En el llarg període que assenyala Catalunya en la història per al recobriment de la seva personalitat, hi han hagut les il·lusions de tots els catalans per a una vida millor, hi han hagut sempre les aspiracions de tots els homes de bona voluntat que desitjaven que el nom de Catalunya no fos solament l'expressió d'un sentiment d'enyorament de coses que ja són definitivament mortes, sinó l'expressió d'una vida i d'una potència que ha-

via d'expressar-se en alguna hora com l'encarnació de tot un poble en el camí d'un gran esdevenidor, i aquelles reivindicacions humanes que el fessin digne de viure entre la collectivitat de les nacions i que el poguessin mostrar com un exemple a tots els pobles de la terra. Equivocadament o no, nosaltres hem posat en aquesta empresa el millor de nosaltres mateixos; hem sentit les grans aspiracions de Catalunya com el que més, i si nosaltres les hem adjectivat amb el nom de socialistes és perquè creiem que el socialisme és una purificació d'aquests alts ideals i perquè creiem que és el que els hi dona el més bell to i el que els hi dona una expressió superior de vida i una expressió superior per tal que el nostre poble pugui representar algun dia un mirall per a tots els altres. Per això, nosaltres, avui, sentim una veritable satisfacció. Si haguéssim de dir que l'Estatut de Catalunya omplena i complau tots els nostres ideals, naturalment que hauriem de dir que no. Precisament per la seva timidesa, precisament perquè no s'ha arribat al màxim del que Catalunya podia fer dintre les possibilitats actuals, no ens ha satisfet l'Estatut que les Corts Constituents donaven a Catalunya, perquè no satisfien totes les aspiracions legítimes de Catalunya, les aspiracions de poder-se donar una vida pròpia i una vida digna; però, dintre d'aquestes limitacions, nosaltres hem de reconèixer la bona voluntat que hem posat tots en expressar en aquest Estatut Interior les manifestacions més essencials del que ha d'ésser la nostra vida futura. Tenim aquesta satisfacció, i ja ens basta.

En nèixer aquest Partit d'Unió Socialista, fa cosa de deu anys, havíem expressat quina era la nostra idea respecte de Catalunya: que volíem una Catalunya en la plenitud de la seva potestat civil, que volíem una Catalunya plenament plena de tots els grans ideals de la vida nova. Catalunya, dintre de les limitacions actuals, ha fet un esforç per a situar-se en aquest pla, i nosaltres ho hem de reconèixer. Hi ha moltes suggestions nostres, moltes iniciatives nostres, que no han estat acceptades. No hi fa res. Nosaltres creiem que això és només el començament de la vida futura de Catalunya i estem segurs que Catalunya serà. Tenim tota la fe en Catalunya i desitgem que Catalunya, com en aquest instant va mostrant, amb la seva voluntat, amb la seva continuïtat, amb la seva fermesa i amb les seves decisions, pugui ésser, com vol, un gran poble, un poble lliure i un poble digne; i com que en l'Estatut actual, en l'Estatut que anem a aprovar en aquests moments, hi ha tots els inicis, totes les llevors, totes les noves formes i totes les possibilitats perquè Catalunya sigui algun dia el que nosaltres desitgem, nosaltres, no solament votem aquest Estatut, sinó que posem en la votació d'aquest Estatut una gran unió, una gran satisfacció i una vehemència extraordinària, amb l'esperança que serà la llevor que algun dia portarà tots els nostres ideals a la plenitud i a la seva màxima vitalitat. Per això nosaltres votarem aquest Estatut, encara que no ens satisfaci plenament; el votarem amb aquesta convicció, el votarem amb aquesta esperança i sentint moltíssim que no siguin tots els catalans els que el votin; que tots, tots, hauríem de votar-lo; que mai per mai, encara que no ens satisfaci en totes les nostres ambicions, aquelles realitzacions que nosaltres poguem aconseguir en el curs de les nostres lluites i en el curs de les nostres empreses i dels nostres esforços, si nosaltres tenim

fe en l'avenir, ja sabem que Catalunya respondrà a totes les nostres ambicions i que Catalunya serà el que nosaltres volem i que ja he dit: un poble digne i un poble lliure. (*Molt bé! i aplaudiments en la Majoria i Minoria d'Unió Socialista i Partit Catalanista Republicà.*)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Romeva, per a explicar el vot.

El Sr. ROMEVA: Senyors Diputats: No estranyeu que en aquest moment, revestit d'aquesta solemnitat, jo vulgui fer ús de la paraula sota la meua sola responsabilitat per a ésser fidel, com reclama el moment, a la meua particular significació. La Unió Democràtica de Catalunya, en nom de la qual jo ara parlo, trobava prou motius per a no poder votar aquest Estatut, tot i reconeixent el valor que té com a acte de decisió lliure d'un Parlament autènticament català, en aquells motius que afecten els problemes de la consciència i altres problemes que ja han estat objecte del nostre vot desfavorable durant el transcurs de la discussió en aquesta Cambra, a què ha fet referència el meu estimat i respectable company senyor Abadal. Per això ens veiem obligats a dir les coses que sentim i en la intensitat en què les sentim; jo, doncs, he de manifestar que hi ha encara una altra consideració que ens veda votar aquest Estatut, una consideració a la qual nosaltres donem una significació especialíssima. És una consideració que, en més o en menys, se l'han fet tots els Diputats; és una consideració que ha estat present en les deliberacions d'aquesta Cambra més d'una vegada. Aquest Estatut no és una Llei que nosaltres lliurement haguem format; l'hem format lliurement dintre d'unes condicions preestablertes. Aquest Estatut és la conseqüència obligada de l'Estatut Exterior de Catalunya que es va votar a les Corts espanyoles, i aquest Estatut Exterior de Catalunya és allò que no satisfà a Catalunya. Aquest Estatut Exterior de Catalunya — permeteu-me que us ho digui, posant-me en la situació mental d'un sector de catalans que anomenem, per a entendre'ns, «nacionalistes», i que ho veuen d'aquesta manera —, aquest Estatut de Catalunya no és allò que la solució del problema de la llibertat de Catalunya requeria, o sigui una Llei de relació. Els representants de Catalunya, els catalans que varen intervenir en la seva confecció, no anaven com a representants de Catalunya a tractar amb els representants d'Espanya una fórmula de convivència; anaven a elaborar una Llei. Es varen trobar obligats a elaborar una Llei dintre d'una Cambra espanyola i sotmesos a la inferioritat numèrica. Això vol dir que aquest Estatut de Catalunya no expressa precisament la voluntat del poble de Catalunya, sinó que expressa la voluntat d'Espanya, que amb ell resolvia a la seva manera — generosa o no generosa, com ho volgueu apreciar — un problema que considerava com un problema espanyol. Per això aquest Estatut de Catalunya començava per a desconèixer aquell Estatut de Núria on s'havia concretat la unanimitat dels catalans amb sacrifici de les posicions dels uns i dels altres. Per això aquest Estatut Exterior de Catalunya té un contingut de llibertat totalment insuficient,

insuficient en relació a les esperances d'aquells primers dies de la República, insuficient en relació a l'estat de consciència nacional, insuficient fins i tot en relació a les exigències d'una mera viabilitat. Ho hem vist en el curs d'aquesta discussió; ens ha sortit al pas gairebé sempre que hem tractat d'un problema viu de la nostra terra, ho trobarem cada dia més, ho trobaran els catalans, siguin els que siguin, que tinguin la responsabilitat del Govern de Catalunya. Amb aquest Estatut Exterior, la major part, una part considerable dels problemes vius de Catalunya, no es podrà resoldre, no es podrà resoldre definitivament perquè sempre mancarà un contingut de llibertat que ens doni a la nostra acció aquella eficàcia que li cal. I si el dia de demà, perquè nosaltres, perquè els catalans hem acceptat el fet, hem fet el cor fort i hem acceptat el que ens han donat en l'esperança de treure'n un partit, si el dia de demà no el podem treure, aquest partit, si el dia de demà nosaltres fracassàvem, els enemics de la nostra llibertat dirien que la llibertat ha fracassat a les nostres mans, i el que fracassaria el dia de demà, és a dir, el que ens faria fracassar el dia de demà, no hauria estat la poca llibertat que ens han donat, sinó la manca d'aquella molta llibertat que ens han negat. Per això en aquest moment jo entenc que Catalunya ha d'aixecar la veu preveient aquest moment, denunciant l'exigüetat d'aquesta llibertat, i per això jo entenc que la forma més categòrica que tenim per a realitzar aquest acte que jo considero patriòtic, és de votar en contra d'aquest Estatut perquè no es pugui entendre que l'aprovació d'un Estatut que està lligat a aquest Estatut Exterior que condiciona d'aquesta manera tan estricta i tan opressiva la nostra llibertat, representa l'acceptació voluntària d'aquest Estatut i de totes les seves limitacions. (*Rumors en la Majoria.*)

Un Sr. DIPUTAT de la Majoria: Es el laïcisme.

El Sr. FONTBERNAT: La V. S. neda i guarda la roba. (*La Presidència crida a l'ordre amb la campaneta.*)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Lloret, en nom del Partit Catalanista Republicà.

El Sr. LLORET: Jo sento que la meua personalitat modestíssima no estigui a l'alçada de la solemnitat del moment, i ho sento doblement perquè jo, no solament fixaria aquí una posició de Partit avui, sinó que fixaria una posició personal. Anem a votar amb goig, per la meua banda, amb tot el que jo personalment signifiqui, que és molt poc, i en tot el que jo represento com a individu del Partit d'Acció Catalana Republicana, que és molt, anem a votar incondicionalment l'Estatut Interior de Catalunya. I l'anem a votar i el votarem aquí amb el meu vot i el sostindrem a fora amb la nostra voluntat colectiva, precisament perquè aquest Estatut Interior conserva les directrius, l'orientació i el pensament de l'Estatut Exterior, de l'Estatut que han votat les Corts espanyoles i de les quals nosaltres hem recabat el reconeixement de la nostra autonomia. Que això significa que nosaltres hem aconseguit els nostres ideals? De cap manera! Votem aquest Estatut Interior com han votat els nostres representants legítims l'Estatut Exterior, com

un instrument, com una eina per a anar actuant en la vida de Catalunya i anar reconquerint una a una totes les llibertats, en forma plàcida i amistosa si és possible, en altra forma si no és possible. (*Molt bé!, en els bancs de la Majoria.*)

Portem alguns, entre els quals jo em compto, més de trenta anys de vida de catalanisme, més de trenta anys de vida de nacionalisme, i no havíem pogut somniar mai que arribés aquest moment tan solemni, i en el transcurs d'aquesta vida de catalanistes, de republicans, d'homes d'esquerra, nosaltres hem col·laborat diferents vegades i sense restriccions en altres coses que eren concessions de caràcter voluntari, que eren concessions del Poder reial, i nosaltres, els republicans de llavors, com els republicans d'avui, no rebutjàvem l'acceptació d'un instrument que ens pogués fer anar de poc en poc a la consecució de l'autonomia de Catalunya. (*Molt bé!, en els bancs de la Majoria.*) Per això, avui que l'instrument és molt més gran, que tenim a les nostres mans una força que no havíem pogut sospitar mai que la tinguéssim, que la tenim perquè s'ha proclamat la República i perquè han triomfat a Espanya els principis liberals, per això, els que com jo pertanyen a l'agrupació, al Partit d'Acció Catalana Republicana, amb tota satisfacció i amb tot anhel votarem l'Estatut, i més direm, serem fidels a l'Estatut mentre aquest Estatut serveixi per al compliment de l'altíssima missió que nosaltres desitgem per a Catalunya i en qual missió no hi posem fronteres ni hi posem limitacions de cap mena. (*Molt bé! i aplaudiments en la Majoria i Minoria Socialista.*)

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Soler i Pla, per a explicar el vot.

El Sr. SOLER I PLA: Fondament agraït a l'avinentsa que dec a l'honorable President del primer Parlament de Catalunya, que em permet d'explicar el vot dels nacionalistes per a l'Estatut Interior de Catalunya, en nom propi i del d'alguns altres dels nacionalistes d'aquesta Majoria parlamentari. Donem el vot acceptant la totalitat de l'Estatut Interior de Catalunya, considerant aquest una part solament del que necessitem. L'acceptem, tot fent les reserves precises que s'han de fer i remarcar, sabent quines són les atribucions necessàries que volem perquè la nostra pàtria pugui ésser gran, rica i lliure.

Per tant, en explicar el vot favorable dec fer notar que essent la Majoria parlamentària d'aquestes Corts catalanes eminentment liberal i democràtica, condensació de totes les veus que han lluitat per la República, ha fet possible obrir en el mur oposat per Felip V d'execrable memòria i tota la seva descendència borbònica, el solc profund pel qual passen i passaran les llibertats del país nostre tantes quantes vulguin els homes que tinguin cor i braó per a obtenir-les; aquesta Majoria parlamentària permet que dintre d'ella estiguin concentrades totes les opinions mínimes i màximes; la mínima, inclosa en l'Estatut del 15 de setembre del 1932 que els Diputats d'allí dalt van tenir a bé modificar a llur faísó i segons el subconscient de llur raça, i que no satisfà el dret i la voluntat de Catalunya.

Ara, i precisament en iniciar el Parlament la nova estructuració de la nostra pàtria començant per la discussió i aprovació de l'Estatut Inte-

rior de Catalunya que en el cas més feliç hauria d'haver arribat a una Constitució catalana.

El Diputat que us parla, procedent de la vella i benemèrita Unió Catalanista, declara :

Primer. Que acceptat l'Estatut, el prenem nosaltres com a punt de partida de les Lleis que necessita la terra catalana, remarcant una vegada més que la solució total del plet de Catalunya no pot venir d'aquest migrat Estatut, sinó a partir d'ell, fins a reintegrar-se de les prerrogatives que li arrabassaren per la força de les armes el primer Borbó d'Espanya, i que l'Estat Català es governi amb plena sobirania.

Segon. En la seva aplicació no implica pels nacionalistes cap renunciament, encara que s'apleguin sota la senyera de l'Esquerra; tot i acceptat per no haver-hi altra forma, l'Estatut imposat a Madrid dins el qual està enquadrat l'Estatut Interior de Catalunya, han d'haver-hi dins del Parlament nostre, veus que no sancionin les restriccions imposades, que no permetrà al nostre poble moure's amplament d'una forma més democràtica i liberal, tal com necessita per a ésser-li fàcil arribar, com diu el nostre honorable President de la Generalitat, a què «la Pàtria sigui una de les més cultes, més justes i més avençades del món».

Tercer. Esperem que pels treballs dels honorables Diputats d'aquest Parlament de Catalunya i els que puguin portar a cap els Diputats del Parlament de Madrid, es pugui arribar a obtenir les llibertats necessàries que ens són degudes per a poder arribar a fer que aquest Estatut orgànic de Catalunya sigui una Constitució catalana, i els nacionalistes tenim el deure, com a bons catalans, de seguir treballant per tots els procediments civils per a aconseguir una nacional i justa solució. Fins arribar a substituir aquest Estatut per altre de relacions amb els estats ibèrics que ens permetin estatuir normes de mutual respecte, precises entre els estats lliures que volen seguir el camí del progrés i de la raó; i llavors la tradicional bandera barrada de Catalunya podrà lluir l'estel de llibertat que els homes que lluitaren per la llibertat dels pobles en la gran guerra banyaren l'any 1918 en les aigües del Rhin. (*Rumors d'aprovació en la Majoria.*)

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Serra i Hünter, per la Majoria d'Esquerra Republicana de Catalunya.

(*Entra al saló el senyor Conseller de Sanitat i Assistència Social.*)

El Sr. SERRA I HÜNTER : Senyors Diputats : Per més que l'objecte del que he de dir en aquest moment és expressar el sentit i el valor que té l'Estatut Interior de Catalunya, la importància del qual crec que ressaltar ja en les paraules dels que abans han parlat, per més que ara no és tampoc lloc ni moment de polèmica, és molt difícil que jo en expressar el pensament meu, que crec que és el pensament de la Majoria d'Esquerra Republicana, deixi de fer una distinció d'una doble finalitat que s'ha traslluit en els parlaments que abans s'han pronunciat en aquesta Cambra. Jo creia en aquests moments solemnes que tots els Partits que tenen la representació de diversos sectors de Catalunya havien de deixar les diferències i havien de trobar-se en aquell moment i en aquella comunitat que fa que puguem dir que

hi ha una i una única Catalunya. Per tant, heu pogut veure com en aquests bancs s'ha reaccionat d'una manera diferent quan han parlat els representants d'aquells Partits que sens dubte han cregut que en aquest moment per damunt encara de l'interès de Catalunya hi havia l'interès d'una posició política determinada.

Jo crec que a través de l'Estatut — i crec que també aquest és el sentir unànim de tot el nostre Partit — en aquests moments, no és cosa d'enfonsar les diferències, sinó pel contrari de passar per damunt d'elles i de passar en aquesta Cambra per un moment aquella idea d'unitat que fa que Catalunya pugui aparèixer davant dels altres pobles ibèrics i dels pobles cultes com un poble que desitja incorporar-se a la marxa de la humanitat i del progrés.

I dic això, perquè no cal més que llegir el preàmbul, aquell curt preàmbul tant significatiu de l'Estatut que ara anem a votar, per a veure que en aquest moment allò que anem a aprovar és el reconeixement de l'inici d'haver recobrat la nostra personalitat i la nostra autonomia. Fixeu-vos bé en el que vol dir recobrar la personalitat i tenir una plena autonomia. I jo diria que a través de tots els títols i capítols hi sura alguna cosa davant de la qual és precís que tots ens inclinem; hi suren aquelles essències que nosaltres hi hem volgut traduir i que han estat objecte de discussió i a les quals tothom ha portat la seva argumentació i el seu especial punt de vista; i aquestes essències en les quals nosaltres no volem creure que ningú ens pugui portar una avençada, són l'esperit nacional i l'esperit social.

Fixeu-vos bé, com un cop declara: ja el que constitueix pròpiament la personalitat de Catalunya, i quina ha d'ésser la seva manifestació exterior, nosaltres hem assentat en el fonamental — i sabeu que això fou el nervi de la discussió més apassionada — els principis socials. Nosaltres en aquests capítols hi hem buidat tot el que representa l'esperit del nostre Partit, però l'hi hem buidat d'una manera que faci possible que en la seva aplicació hi puguin prendre part i puguin identificar-s'hi tots els homes que sovint ens diuen que pensen també en liberal i en democràtic. Jo no hauria, doncs, volgut sentir les paraules d'alguns representants d'alguna oposició, quan sembla que se'ns ha fet el retret de què no hem pogut donar a aquest Estatut Interior la traducció del nostre pensament, de la reivindicació plena de la personalitat de Catalunya. Ah!, és ben senzill contestar això. El mateix senyor Romeva, deia que segurament estava en l'interior de tots nosaltres, i jo crec que per això fins el Partit més avençat ha fet una declaració explícita. Se'ns fa retret d'una cosa que no és culpa nostra. Es fa retret a un Estatut i a una Constitució que no hem fet nosaltres i que des del primer dia s'ha dit aquí que eren com els dos murs que incloïen la possibilitat de tota la nostra dinàmica i de tota la nostra actuació legislativa. Nosaltres no podem rebassar aquests límits. Afegir a això el desig de superar-lo, de què en el dia de demà pugui ésser esmenat i de què arribem a la màxima llibertat, jo puc deixar de dir-ho aquí i de repetir-ho, perquè no crec que en cap moment de la discussió, ni

en cap article, ni en cap esmena, ni suggerència en què possiblement haguéssim demostrat, no una fredor, però sí una forma poc explícita en dir-ho, nosaltres immediatament hem acceptat l'esmena. No crec que se'ns pugui fer, doncs, cap retret perquè aquest Estatut Interior de Catalunya no respon a les aspiracions més grans de nacionalització o de reconeixement de la nostra nacionalitat.

En tot el decurs de la discussió de l'articulat hi ha hagut, com es veu sempre en un Parlament, aquells dos moments d'apassionament i de fredor. Jo avui he vist això representat en dos sectors de la Cambra. He vist com un sector expressava que sí reconeixia la importància del moment, però salvava absolutament el seu vot, i deia que no votaria aquest Estatut perquè ell no representava el seu punt de vista especial d'enfocar el problema de l'Estatut Interior en aquest moment. En canvi, he pogut veure com altres homes als quals sens dubte no els satisfà, perquè encara dintre de l'articulació de l'Estatut no s'ha pogut enquibir el que constitueix la seva ideologia, francament reconeixien aquesta lleialtat del Partit d'Esquerra Republicana, que és un Partit que no tanca la porta a les aspiracions més nobles i a les aspiracions més avançades del poble.

Per això, jo diria que potser convindria que abans d'acabar ens fixéssim en el que jo considero fonamental, i això és el que jo creia que faria possible que tots unànimement votessin l'Estatut Interior. Aquest Estatut Interior, com totes les Lleis votades en un Parlament, representen pròpiament un esquelet format d'una pila de conceptes, d'articles més o menys abstractes, però que és precis posar-hi la carn, donar-li vida. I bé, aquesta vida l'hi podrà donar cadascú segons el seu punt de vista, aquesta vida és la que nosaltres hem de donar a l'Estatut. No tindria un gran valor l'aprovació d'aquest Estatut en aquest moment, si no hi poséssim l'esperança, el desig de voler-lo traduir en altres Lleis, en altres formes de vida, social i política, d'allò que constitueix els nostres principis. A més, aquest Estatut a mi em produeix una forta emoció d'optimisme. No sabeu quant trist és sovint sentir els representants de Catalunya que la tasca que es fa a la Cambra no és prou eficaç ni productiva. Aneu fixant-vos bé en l'interès que tots han demostrat en estructurar aquest Estatut Interior; fins les reticències d'avui ho demostren. Jo crec que aquest optimisme no ens ha de deixar mai. Si nosaltres entrem ara en l'esdevenidor amb tots aquests dubtes, amb totes aquestes dificultats que arranquen de punts de vista que ens diferencien, i no d'allò, com he dit abans, que ens uneix, cregreu bé que la cooperació no serà pas una veritable cooperació eficaç i que en lloc d'anar ja endavant, això serà sempre un continu obstacle posat per tal de desvirtuar tots aquells punts de l'Estatut Interior de Catalunya que no responen a la ideologia determinada d'un Partit.

Acabaré, companys de la Cambra, dient que aquest és el sentit com ha d'ésser interpretat l'Estatut Interior de Catalunya. L'Estatut Interior de Catalunya no és encara una cosa que hagi donat tota la virtualitat d'allò que porta en si; ell ha d'ésser, com sabem tots, la nostra Llei fonamen-

tal. Sigui, doncs, aquest Estatut el solc per on corren les aigües de la veritable política nacional i social de tota Catalunya. (*Molt bé, en la Majoria.*)

Hem presentat uns companys de l'Esquerra Republicana, a la mesa, una proposició que és la que representa pròpiament l'essència de les paraules que jo acabo de pronunciar en aquests moments en representació de la Majoria de la Cambra.

El Sr. PRESIDENT: Doni's compte d'aquesta proposició.

(*Un senyor Secretari dona lectura a la següent proposició:*)

«AL PARLAMENT»

El Parlament de Catalunya, en donar al nostre poble la Llei fonamental del seu règim interior, fa present la seva gratitud per a tots els qui han contribuït a iniciar el nou període de les llibertats catalanes i referma la seva fe en la plena consecució de l'ideal autònom de Catalunya.

I, per a subratllar la solemnitat de l'acte realitzat avui, demana que s'aixequi la sessió.

Palau del Parlament, 25 de maig del 1933. — J. Serra i Hünter, J. Casanoves, A. Rovira i Virgili, Joan Tauler, Josep Andreu, A. Dot Arxé, Carles Gerhard, M. Rouret i Callol, J. Soler i Pla i J. Soler i Bru.»

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller Delegat.

El Sr. CONSELLER DELEGAT: Senyors Diputats: Després de les diferents manifestacions fetes per membres destacats de la Majoria i de les Minories parlamentàries, ni hi podria mancar la veu del Govern, i jo la porto en aquests instants, no solament en compliment d'un deure, sinó amb una profunda satisfacció per a tancar el debat promogut entorn de la votació de l'Estatut Interior de Catalunya, i, al mateix temps, per a donar la nostra conformitat més expressiva a la proposició que acaba de presentar-se, que creiem que subratlla i clou, d'una manera digna i solemne, l'acte que avui estem realitzant.

De les paraules anteriorment dites em plau recollir-ne algunes idees, no pas amb desig polèmic, sinó, al contrari, per treure'n una conclusió de caràcter positiu que vingui a ésser com un resum de tot el que aquí s'ha pronunciat. I he d'esmentar, abans que tot, el fet, que potser no s'ha fet remarcar prou — encara que algun orador s'hi ha referit —, que la votació de l'Estatut Interior de Catalunya ha estat possible solament amb la implantació a Espanya del règim republicà. Hem tingut com a poble, en aquests darrers temps, una llarga vida de lluita, som molts els que hem compartit en diferents camps polítics els mateixos afanys i semblants anhels. Però el que en els millors camps s'havia assolit fins avui no passava de migrades realitzacions, i no havia pogut arribar-se a un grau, dintre de la seva relativitat, d'assoliment d'un principi de llibertat, com ha estat possible després que la República s'ha instaurat a Espanya.

S'ha dit que l'Estatut Interior no satisfecia per complet els nostres anhels. Això és veritat. Ho han repetit, en nom de la Majoria d'Esquerra Republicana, diversos oradors, i no podria el Govern rectificar aquest concepte. Nosaltres creiem també que l'Estatut és un instrument de pau, però un instrument

que ha de permetre, amb la lluita democràtica i civil, l'eixamplament de les nostres llibertats, perquè quan els pobles demostren que saben regir-se amb els principis de la llibertat i les normes de llur voluntat, adquireixen la seva màxima força. I nosaltres, que hem donat proves com a Partit, que mai no hem restat enrera en el que fos intensificació dels ideals patriòtics, que repetidament, i s'ha demostrat així, hem estat a la vanguardia en tota per a les reivindicacions catalanes, volem donar a Catalunya una conquesta positiva i concreta, hem frenat, per dir-ho així, els nostres anhels i fet que fossin possibles les realitzacions d'avui. Per això de cap manera se'ns podria imputar aquestes limitacions, restriccions que han fet possibles, com he dit abans, gràcies al règim republicà, que Catalunya es donés una Constitució pròpia.

Feu-vos càrrec que, malgrat totes les contingències que puguin venir, malgrat les dificultats que haguem de vèncer i els obstacles que hàgim de superar, hem arribat a un límit, a una fita a la qual encara no s'havia arribat. N'hi hauria prou amb citar l'articulat de l'Estatut. Com anteriorment s'ha esmentat el preàmbul, jo voldria glossar-ne els primers articles, i en el primer trobem ja l'afirmació concreta de què el Poder a Catalunya emana del poble, que l'exerceix per mitjà dels organismes de la Generalitat, veritable afirmació de la nostra personalitat política; i citaria després els següents, en els quals es fixa la capitalitat de Catalunya, que vol dir la unitat de la nostra terra; en què es parla de la bandera, el símbol de la pàtria; i en què es reconeix l'oficialitat de la llengua, verb de la nostra ànima, per a demostrar, d'una manera categòrica, l'avenç que representa en el procés de les nostres llibertats l'Estatut Interior de Catalunya que anem a votar.

Jo recordo, i crec que no desentonen en aquests moments emocionals els records d'infantesa, recordo que encara petit vivia al costat d'un vell republicà el qual havia tingut el sentiment i l'esperança de l'autonomia amb la concepció del nostre republicanisme federal. I recordo que de nen, en el seu despatx, jugava amb uns llibres, no m'he oblidat pas, amb les cobertes de color taronjat, que contenien Projectes de la Constitució de l'Estat català. I això que representa anhels, com veieu, que vénen de molt lluny, que vénen d'abans d'aquests trenta anys de catalanisme dels quals sovint parlem, que no són privatis d'unes persones isolades ni d'una generació, que són com una deu profunda que corre per dintre de la nostra raça, aquelles coses que havien estat Projectes i ambicions d'uns vells, que avui són morts, aquelles coses nosaltres les comencem a portar a realització, i aquells llibres que avui no són més que polsosos fascicles d'arxiu, amb el nostre Estatut els hem convertit en una realitat vivent i plena de futur.

Per això repetim que si bé aquest pas que donem avui no satisfà absolutament els nostres anhels i les nostres ambicions, i que aspirem, en lluita civil i democràtica, a eixamplar l'àrea de les nostres llibertats; volem, però, expressar el nostre reconeixement i el sentiment de la nostra lleialtat a la República espanyola, que per primera vegada ha reconegut el dret que nosaltres tenim, com a poble que som, a la nostra pròpia llibertat. I en dir que expressem aquest reconeixement, he d'afegir perquè en aquestes qüestions és necessari parlar sempre amb clara franquesa, que els Governos de la Generalitat han tingut com a

línia de conducta fonamental el mantenir aquesta lleialtat a allò que representa la nostra carta constitucional, en el ben entès de què nosaltres considerem que aquesta lleialtat ha d'ésser sempre recíprocament corresposta, i amb la mateixa lleialtat amb què nosaltres corresponíem lleialment a la República espanyola, que havia reconegut el nostre dret com a poble, també en reciprocitat nosaltres podíem exigir, amb tota fermesa i dignitat, el mateix tracte de mutu respecte i lleial correspondència per part de la República espanyola. (*Molt bé!, molt bé!*)

S'ha fet remarcar que el nostre Estatut contenia principis liberals, tenia essències progressives i avançades. Potser, en part, és aquest un dels motius de què els representants de la Lliga Catalana i Unió Democràtica de Catalunya no vulguin ajuntar els seus vots als nostres; però he de dir que nosaltres estem satisfets d'aquestes essències liberals i progressives que hem donat a l'Estatut; i no per un esperit de Partit, no solament perquè això satisfaci el nostre pensament polític, sinó perquè creiem que així és més fidel a l'esperit etern de Catalunya. Si, quan mirem enrera, pot semblar que Catalunya en algun període de la seva història té un cert caràcter tradicional i regressiu, és perquè ho veiem amb una perspectiva falsejada pel temps, però el cert que en tot el llarg del procés de la seva història sempre heu alenat en el nostre poble aspiracions i esperances de progrés; si ho esguardem amb la perspectiva dels moments en què la història es desenrotllava, veurem que una de les característiques de Catalunya ha estat l'ésser en tots els moments liberal i avançada. I es per això que ens plau que el primer Estatut Interior de Catalunya tingui aquest to liberal, progressiu i avançat, doncs així no solament satisfà els nostres anhels d'homes liberals i progressius, sinó que, a més, s'entronca amb la verdadera tradició catalana. (*Molt bé, molt bé!*)

L'Estatut representa la primera etapa d'una nova època. Nosaltres compartim aquesta idea que s'ha expressat abans eloqüentment, i des del moment que obre un nou període de la història catalana volem retre un sentit i pietós homenatge als que anteriorment a nosaltres, en generacions anteriors, i algun d'ells de la nostra mateixa generació, han vingut lluitant per aquests ideals i no han pogut veure aquests primers moments en què s'inicia el recobriment de les nostres llibertats. No en cito cap perquè no vull oblidar-ne cap i vull comprendre'ls tots en el record; però he de dir en nom del Govern, que associem a la satisfacció íntima que sentim avui, el record emocionat pels vells lluitadors que tan fonament sentiren aquests ideals i no han pogut veure la iniciació de les llibertats de Catalunya. (*Molt bé.*)

S'ha fet remarcar abans, que en l'acte que celebrem, per damunt de totes les diferències, hi ha un fervor català; és cert, i nosaltres voldríem que fos així. Als pobles, quan lluiten en mig de dificultats i obstacles, els passa com a les persones que en moments de fatiga, instants de cansanci, èpoques veritablement difícils de treball feixuc, que necessiten unes hores de recobriment, uns instants de recuperació, els quals els hi serveixen per prendre nova força, per a adquirir una nova esbranzida que els permet anar

més endavant. També els pobles necessiten, en mig de les seves lluites ideològiques i de les diferències naturals entre els homes que els integren, aquests instants de recuperació i de recobriment que els permeti retrobar aquesta nova força per a seguir el seu camí del progrés. Voldríem, doncs, que aquesta satisfacció d'avui ens servís a tots per a fer-nos comprendre quina força representa el sentiment de catalanitat, el sentir-nos catalans, perquè som molts els que creiem que això és el ressort més tivant, la major força col·lectiva que pot tenir el nostre poble.

Per això subratllem, en nom del Govern amb tot entusiasme i decisió, aquest moment en què es vota l'Estatut Interior de Catalunya; i davant de les reserves que s'han fet, considerant-lo també nosaltres com un instrument que permetrà al nostre poble, si així ho vol assolir, una llibertat major, el Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya accepta la plena i absoluta responsabilitat del fet que representa l'haver donat, per l'acció preponderant del seu esforç, la seva primera Constitució a la Catalunya renaixent. (*Llargos aplaudiments en tots els sectors de la Cambra, llevat en els escons de la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. PRESIDENT: Va a posar-se a votació l'Estatut Interior de Catalunya.

El Sr. CASANOVES: Em permeto demanar que la votació sigui nominal.

El Sr. PRESIDENT: Serà nominal. Comença la votació.

(*La votació ha donat el següent resultat: Senyors Diputats que han dit SÍ:*)

Sr. Pi i Sunyer.
Sr. Coromines.
Sr. Selves.
Sr. Gassol.
Sr. Dencàs.
Sr. Mies.
Sr. Andreu.
Sr. Armendares.
Sr. Armengol.
Sr. Arnau.
Sr. Balart.
Sr. Bancells.
Sr. Barrera.
Sr. Battestini.
Sr. Bilbeny.
Sr. Blasi.
Sr. Bru.
Sr. Canturri.
Sr. Casademunt.
Sr. Casanelles.
Sr. Cerezo.
Sr. Coldeforns.
Sr. Companys (Josep).
Sr. Cunillera.
Sr. Dalmau.
Sr. Fàbrega.
Sr. Farreres i Duran.
Sr. Folc.
Sr. Fontbernat.
Sr. Galés.
Sr. Guinart.
Sr. Ibars.
Sr. Irla.
Sr. Lloret.
Sr. Lluhi.
Sr. Magre.

Sr. Mestres.
Sr. Mora.
Sr. Puig i Ferrer.
Sr. Ribes.
Sr. Riera.
Sr. Rovira i Virgili.
Sr. Sellés.
Sr. Sauret.
Sr. Serra i Hünter.
Sr. Soler i Bru.
Sr. Soler i Pla.
Sr. Terradelles.
Sr. Tauler.
Sr. Torres.
Sr. Viadiu.
Sr. Xirau.
Sr. Comorera.
Sr. Fronjosà.
Sr. Ruiz i Ponseti.
Sr. Serra i Moret.
Sr. Casanoves.
Sr. Rouret.
Sr. Dot.
Sr. Gerhard.
Sr. Companys.
(*Senyors Diputats que han dit NO:*)
Sr. Abadal.
Sr. Carreres i Artau.
Sr. Duran i Ventosa.
Sr. Romeva.
Sr. Sol.
Sr. Tallada.
Sr. Tries de Bes.
Sr. Vallès i Pujals.
Sr. Ventosa i Calvell.
Sr. Martínez i Domingo.
Sr. Casabó.

El Sr. SECRETARI: Han votat a favor 61 senyors Diputats. Han votat en contra, 11 senyors Diputats.

El Sr. PRESIDENT: El total de senyors Diputats possessionats del càrrec són vuitanta-tres. El quòrum, conseqüentment, és de 42 vots. Han votat a favor 61 Diputats. Resta, per tant, degudament aprovat l'Estatut Interior de Catalunya.

(*Tots els senyors Diputats, excepte els de la Minoria de Lliga Catalana, drets, aplaudeixen xardorosa-*
sament. Es donen visques a Catalunya i a la Repu-
blica.)

El Sr. PRESIDENT: Doni's compte una altra vegada de la proposició que ha estat presentada. (*El senyor Secretari la llegeix.*) S'aprova la proposició? (*Assentiment.*) Resta aprovada per unanimitat.

ORDRE DEL DIA

per a la sessió de divendres

1. Precs i preguntes.
 2. Interpellació sobre el servei de dementes a les comarques gironines.
 3. Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió especial sobre el Projecte de Llei relatiu a la resolució dels conflictes derivats dels contractes de conreu.
- (*S'aixeca la sessió a un quart de set i deu minuts de la vetlla.*)

PARLAMENT DE CATALUNYA

ESTATUT INTERIOR DE CATALUNYA

El poble de Catalunya, en recobrar la seva personalitat política i constituir-se en poder autònom, estableix, per la potestat del seu Parlament, la següent Llei fonamental

TÍTOL I

Disposicions generals

Article 1.^{er} El poder de Catalunya emana del poble, que l'exerceix per mitjà dels organismes de la Generalitat.

Art. 2.^a La capital de Catalunya és Barcelona.

Art. 3.^a La llengua pròpia de Catalunya és la catalana.

Art. 4.^a La bandera de Catalunya és la tradicional de quatre barres vermelles en fons groc.

Art. 5.^a Les Lleis no tindran efecte retroactiu sinó en casos excepcionals si ho disposa el Parlament per la voluntat expressa de les dues terceres parts dels Diputats possessionats del càrrec.

Art. 6.^a Les Lleis només podran ésser derogades per altres Lleis.

Art. 7.^a Tindran la condició política de catalans:

Primer. Aquells que ho siguin per naturalesa i no hagin adquirit veïnatge administratiu fora de Catalunya.

Segon. Tots aquells que, essent espanyols, hagin adquirit veïnatge administratiu a Catalunya. La condició política de català no determina l'aplicació del Dret civil vigent a Catalunya, per a la qual hom s'ajustarà al que disposin les Lleis que regulen aquesta matèria.

La dona, pel fet del matrimoni amb un català pot adquirir immediatament la condició política del marit.

TÍTOL II

Principis socials

Art. 8.^a La família resta sota la salvaguarda de la Generalitat.

El matrimoni es fonamenta en l'igualtat de drets dels cònjuges.

Les Lleis civils determinaran els drets i els deures que corresponen als fills. Establiran així

mateix les normes per a l'investigació de la paternitat i la igualtat dels fills nascuts dintre i fora del matrimoni.

Art. 9.^a L'exercici del dret de propietat s'ha d'inspirar en l'interès social. La Generalitat l'empara i aferma en allò que serveixi aquesta finalitat, i amb aquesta orientació seran aplicades les facultats que l'Estatut atorga a Catalunya. Tota la riquesa del país està subordinada als interessos de l'economia general.

El Parlament podrà intervenir, mitjançant Lleis, en l'explotació i coordinació d'indústries i empreses privades sempre que ho exigeixin la racionalització de la producció i els interessos col·lectius de l'economia catalana.

Art. 10. Tots els béns, mobles i immobles i objectes de tota mena, que tinguin valor històric, artístic o científic, podran ésser declarats d'interès públic. La Generalitat ordenarà les normes per a llur conservació en coordinació amb les que regeixen el patrimoni cultural de l'Estat.

Art. 11. L'ensenyament primari serà obligatori, gratuït i català per la llengua i pel seu esperit. S'inspirarà en els ideals de treball, llibertat, justícia social i solidaritat humana, i es desenvoluparà mitjançant institucions educatives relacionades entre elles pel sistema de l'escola unificada. En tots els graus serà laïc.

La Generalitat facilitarà l'accés a tots els graus de l'ensenyament als escolars més aptes mancats de mitjans econòmics.

La llibertat de càtedra queda reconeguda i garantida.

La Generalitat salvaguardarà l'existència i l'obra de les institucions i fundacions privades de cultura que, atenint-se a les normes legals, contribueixin al progrés dels estudis i a la formació espiritual del poble català.

Art. 12. El treball, en qualsevol de les seves formes, és un deure social. La Generalitat el protegirà dintre els límits de la seva competència.

La Generalitat organitzarà la instrucció professional i social, fomentarà l'estalvi popular i propulsarà el cooperativisme i mutualisme. Dedicarà una atenció preferent a tot el que pugui con-

tribuir al millorament social i econòmic dels treballadors.

Art. 13. Els treballadors i funcionaris podran disposar del temps necessari per a complir els deures polítics i exercir els càrrecs d'elecció popular sense minva de llurs retribucions quan el càrrec obtingut no en tingui d'assignada.

L'accés als càrrecs públics no tindrà altres limitacions que les que assenyalin les Lleis.

Art. 14. L'assistència social és un deure de la Generalitat. La Generalitat ordenarà l'assistència a la maternitat, als infants, als vells, als malalts i als invàlids, tot cooperant al règim social d'assegurances, per tal que els treballadors tinguin previstes econòmicament les contingències adverses de la vida.

Les institucions d'assistència de caràcter privat seran intervingudes per la Generalitat.

Art. 15. Queda totalment prohibida la usura.

Art. 16. El Govern de la Generalitat garantirà, en tot el que sigui de la seva competència, l'efectivitat del compliment de les Lleis laiques i socials de la República.

La Generalitat no té religió oficial.

TÍTOL III

Art. 17. La Generalitat és l'organisme jurídic de l'autonomia de Catalunya.

La componen el Parlament, el President i el Consell Executiu o Govern.

CAPÍTOL I

Parlament

Art. 18. La potestat de fer les Lleis i derogar-les correspon al Parlament, constituït pels Diputats elegits pel poble per mitjà de sufragi universal, directe, igual i secret.

L'elecció serà feta per llistes i per àmplies circumscripcions.

Art. 19. Seran elegibles per al càrrec de Diputat els ciutadans majors de vint-i-tres anys, sense distinció de sexe ni d'estat civil, que, tenint la condició política de catalans, reuneixin les qualitats que la Llei electoral determinarà.

Art. 20. La Llei regularà l'exercici del sufragi sobre la base de la igualtat entre els sexes i determinarà les incapacitats i incompatibilitats per a ésser Diputat.

Art. 21. Els Diputats són inviolables per raó dels vots i de les opinions que emetin en l'exercici del càrrec.

Art. 22. Els Diputats solament podran ésser detinguts en cas de delictes flagrants.

La detenció serà notificada tot seguit al Parlament, o, si s'escau, a la Diputació Permanent.

Si algun Jutge o Tribunal estima que ha de processar un Diputat, ho posarà en coneixement del Parlament, expressant els motius que justifiquin la dita resolució.

Transcorreguts seixanta dies, comptats des de la data en què el Parlament hagi acusat recepció del suplicatori corresponent, sense prendre acord respecte a ell, el dit suplicatori es considerarà denegat.

La detenció o processament d'un Diputat restarà sense efecte quan ho acordi el Parlament, si es troba reunit, o la Diputació Permanent si el Parlament està dissolt o suspeses les seves sessions.

El Parlament, o la Diputació Permanent si s'escau, podrà acordar que el Jutge suspengui el procediment fins a l'expiració del mandat parlamentari del Diputat objecte de l'acció judicial.

Els acords de la Diputació Permanent es consideraran revocats si, un cop reunit el Parlament, aquest no els ratifica expressament en una de les seves vint primeres sessions.

Art. 23. Els Diputats representen tot el poble.

Art. 24. El mandat parlamentari durarà cinc anys a comptar de la data de celebració de les eleccions.

Art. 25. Els Diputats seran reelegibles indefinidament i retribuïts tal com fixi el Reglament de Règim Interior del Parlament.

Art. 26. El Parlament català establirà el procediment per a resoldre la validesa de les eleccions dels Diputats i per declarar llurs incapacitats i incompatibilitats.

Art. 27. El Parlament es reunirà en el seu Palau, sense necessitat de convocatòria, el primer dia hàbil dels mesos de març i octubre de cada any, i sempre que sigui convocat pel President de la Generalitat o pel del Parlament. Aquest tindrà, a més l'obligació de reunir-lo quan ho acordi la majoria de la Diputació Permanent o bé ho demani la tercera part dels Diputats possessionats del càrrec, si falten més de quinze dies per a celebrar sessió ordinària.

Les reunions ordinàries del Parlament duraran, almenys dos mesos cada una.

En casos excepcionals, el Parlament, per iniciativa del seu President, podrà reunir-se i actuar en altres indrets de Catalunya.

Art. 28. Les resolucions del Parlament seran preses per majoria de vots, però per a votar les Lleis serà necessari el *quòrum* de la meitat més un dels Diputats que componguin el Parlament, llevat en els casos en què aquest Estatut Interior n'exigeixi un nombre més gran.

Art. 29. El President de la Generalitat i els Consellers tenen veu al Parlament encara que no siguin Diputats.

Art. 30. El Parlament podrà significar, per mitjà de proposicions de desconfiança, la seva disconformitat amb l'actuació del Govern o de qualsevol dels Consellers.

Aquestes proposicions no seran admeses a tràmit si no es presenten signades per cinc Diputats, i no podran ésser discutides i votades fins després de passats tres dies de la presentació al President del Parlament. Les proposicions esmentades no tindran cap efecte si no són aprovades per la majoria dels Diputats possessionats del càrrec.

Art. 31. La condició de Diputats fineix per les causes indicades en l'article 33 d'aquest Estatut Interior, per la pèrdua de la capacitat per a ésser-ho i per renúncia.

Art. 32. Tots els catalans, ja ho siguin per naturalesa o per haver adquirit veïnatge administratiu de conformitat amb l'article 7.^a, podran exercir el dret de petició als Poders Públics i a les Autoritats de Catalunya. Aquest dret de petició no podrà ésser

exercit per cap classe de força armada, ni individualment ni col·lectivament.

Art. 33. El Parlament finirà:

Primer. Per l'expiració del termini legal.

Segon. Abans si ho acorda el propi Parlament pel vot de la majoria absoluta de Diputats en exercici del càrrec i en sessió especialment convocada a aquest objecte.

Tercer. Per referèndum popular d'acord amb l'article següent.

El President de la Generalitat convocarà eleccions generals tres mesos abans de l'expiració del termini legal de duració del Parlament.

En els dos últims casos, el President de la Generalitat convocarà eleccions legislatives dintre dels vuit dies següents a aquell en què hagi estat declarat dissolt el Parlament, per a una data que no sigui més llunyana del seixantè dia següent.

El Parlament dissolt es reunirà amb ple dret i recobrarà la seva potestat com a Poder Legislatiu si el President de la Generalitat no convoca noves eleccions en el termini que fixa el present Estatut Interior.

Art. 34. Per a ésser sotmesa a referèndum la proposta de dissolució del Parlament català, haurà de fer-la el President de la Generalitat o el 20 per 100 dels electors inscrits, en votació pública. Consultat el Cos electoral, el referèndum serà ferm si la proposta és aprovada per la majoria dels electors que hagin pres part en la votació i si aquesta majoria arriba al 40 per 100 del nombre d'electors inscrits.

No es podrà fer ús d'aquest dret més d'una vegada durant la vida legal del Parlament.

El President de la Generalitat quedarà dimissió, si el referèndum ha estat demanat per ell i la seva proposta és refusada. Si la proposta és aprovada en la forma abans dita, el Parlament quedarà dissolt. En aquest cas el President haurà de convocar noves eleccions que hauran de tenir efecte dintre els seixanta dies següents.

El Parlament no podrà presentar cap proposició de desconfiança envers el President o el Consell Executiu des del moment que sigui feta pública la iniciativa del President o sigui tramitada la proposta d'anar al referèndum fins que s'hagi efectuat la votació.

Una Llei complementària de l'Estatut regularà el procediment per a formular la iniciativa i l'exercici dels drets de referèndum.

En cas que la petició del referèndum hagués obtingut més del 40 per 100 de vots dels electors inscrits s'entendrà que aquesta petició equival ja a l'aprovació de l'acord de dissolució del Parlament, sense necessitat de nova votació.

Art. 35. Les Lleis aprovades pel Parlament hauran d'ésser promulgades i publicades en el termini de trenta dies.

Art. 36. Les Lleis i els preceptes reglamentaris de caràcter general a Catalunya obligaran dintre el seu territori al cap de vint dies de llur publicació, si no disposen el contrari.

S'entendrà feta llur publicació el dia que acabi, la inserció de la Llei al *Butlletí Oficial de la Generalitat*.

Art. 37. El Parlament nomenarà, immediatament de constituït, una Diputació de quinze Dipu-

tats i quinze suplents, integrada per representants de les diverses fraccions que el formin, en proporció al nombre de cada una d'elles. El President d'aquesta Diputació serà el del Parlament. Aquesta Diputació, quan el Parlament no estigui reunit o, quan estigui dissolt fins a la constitució del nou Parlament, entendrà:

Primer. De tot el que es refereix a la inviolabilitat i la immunitat parlamentària.

Segon. De convocar el Parlament, per acord de la majoria absoluta dels que integren la Diputació Permanent.

Tercer. De resoldre respecte a les atribucions que els articles 45, 56, 71 i 74 li confereixen.

Quart. De les altres matèries que l'atribueix el Reglament Interior del Parlament.

Art. 38. Els acords de la Diputació Permanent es consideraran revocats si el Parlament no els ratifica d'una manera expressa en una de les vint sessions immediates.

CAPÍTOL II

President de la Generalitat

Art. 39. El President de la Generalitat és elegit pel Parlament. Si en la primera votació no té majoria absoluta dels vots dels Diputats possessionats del càrrec, es procedirà a nova elecció i serà elegit el que obtindrà la majoria de vots dels Diputats que prenguin part a la votació. Si cap candidat no reuneix aquesta majoria, es procedirà a nova elecció limitada als dos que n'hagin reunit més en l'anterior i quedarà elegit el que obtingui major nombre de vots.

El President cessarà normalment quan quedarà constituït un nou Parlament, davant del qual resignarà les seves funcions.

Art. 40. El President nomena i separa lliurement els Consellers que constitueixen el Govern.

Art. 41. El President estableix les directives generals de la política del Govern i dirigeix la seva actuació. És responsable davant del Parlament, i, en cas de mancar-li la confiança, haurà de dimitir.

Art. 42. La Llei determinarà els honors i la dotació del President.

Art. 43. No seran elegibles per al càrrec de President els eclesiàstics ni els ministres de cap confessió religiosa, ni els religiosos professors, ni els militars en servei actiu.

Art. 44. El President dimissionari haurà de continuar en l'exercici del càrrec fins que el seu successor n'hagi pres possessió. Si per qualsevol causa no pogués continuar, la Presidència de la Generalitat serà exercida interinament pel President del Parlament, i el Vice-president primer el substituirà en la presidència d'aquest.

El President interí convocarà el Parlament dintre el termini màxim de vuit dies per a elecció del nou President.

Art. 45. El President de la Generalitat pot delegar en un Conseller temporalment, però no parcialment, les seves funcions executives o de govern.

La delegació haurà d'ésser comunicada al Parlament o, quan aquest estigui tancat, a la Diputació Permanent.

Art. 46. Corresponen al President fins en cas de delegació:

Primer. Les funcions de representació i la facultat de reprendre en tot moment la delegació feta.

Segon. El nomenament i la separació dels Consellers. També podrà nomenar Consellers sense Departament.

Tercer. La designació dels Directors Generals i els nomenaments per als altres càrrecs polítics de govern a proposta del Consell Executiu.

Quart. L'autorització de la lectura dels Projectes de Llei que el Govern presentarà al Parlament.

Cinquè. La promulgació de les Lleis.

Sisè. La facultat de presidir el Consell Executiu sense prendre part en les seves votacions.

Art. 47. Delegades pel President de la Generalitat les funcions executives o de Govern, el Conseller Primer tindrà directament la representació del Consell Executiu davant del Parlament. Els vots de confiança o de censura no afectaran personalment el President si no són formulats d'una manera expressa.

Art. 48. En el cas que el President no delegui les funcions executives, estarà subjecte al mateix procediment que els altres membres del Consell Executiu pel que toca a la forma de fer efectiva la responsabilitat i a la compareixença davant del Parlament.

Art. 49. El Conseller Primer, reservada la facultat que l'apartat 6.º de l'article 46 concedeix al President de la Generalitat, presideix i reuneix el Consell Executiu.

En el cas previst en el paràgraf primer de l'article 44, exercirà la Presidència el Conseller Primer.

CAPÍTOL III

Consell Executiu

Art. 50. El Consell Executiu o Govern es compon del President de la Generalitat i dels Consellers.

Art. 51. El Govern fixarà la denominació i les atribucions dels Departaments.

Art. 52. Els Consellers tindran els honors i la dotació que el Parlament determinarà.

Durant l'exercici de llurs funcions no podran intervenir directament ni indirectament en la direcció o gestió de cap empresa o associació privada de fins lucratiu a Catalunya, que estigui en relacions amb la Generalitat.

Una Llei especial determinarà els casos d'incompatibilitat compresos en aquest article.

Art. 53. El Govern haurà de dimitir sempre que el Parlament li negui la seva confiança, en la forma que determina l'article 30 d'aquest Estatut Interior. Aquest precepte serà també aplicable als Consellers individualment.

Art. 54. Els Decrets i Reglaments emanats del Consell Executiu seran signats pel President i el Conseller o Consellers corresponents, i si aquell hagués

delegat les seves funcions executives, els signarà el Conseller Primer per delegació.

Art. 55. Els Consellers hauran de sotmetre a la deliberació i decisió del Consell tots els Projectes de Llei que hagin de presentar-se al Parlament, així com també tots aquells Decrets i disposicions que per excedir de les atribucions privatives d'un Departament o per llur importància siguin per la Llei reservades al Consell. Als Consellers correspon l'alta direcció i representació dels serveis públics assignats als diferents Departaments.

Art. 56. El President, quan no estigui reunit el Parlament, a proposta i per acord unànime del Govern i amb l'aprovació de les dues terceres parts de la Diputació Permanent, podrà, en casos excepcionals que requereixin una decisió urgent, establir per Decret sobre matèries, la regulació de les quals correspongui al Parlament.

Aquestes disposicions tindran caràcter provisional i llur vigència estarà limitada en la forma establerta a l'article 38 d'aquest Estatut pels acords de la Diputació Permanent.

TÍTOL IV

Règim local

Art. 57. Els Municipis de Catalunya seran autònoms.

Art. 58. Per a l'organització i funcionament dels diferents serveis de la Generalitat, el territori de Catalunya podrà ésser dividit en les demarcacions que la Llei determini.

Art. 59. Els Ajuntaments, fora dels que es constitueixen en Consell obert, seran elegits per sufragi universal, igual, directe i secret, en la forma que la Llei determinarà.

La primera autoritat municipal serà nomenada per elecció directa del poble o per l'Ajuntament, d'acord amb el que determinarà la Llei municipal.

Art. 60. La Llei determinarà les normes per les quals hauran de regir-se els Municipis segons les respectives poblacions, importància i situació, i regularà les condicions del règim de carta municipal.

Art. 61. La Llei determinarà els mitjans econòmics dels Municipis, en quantia suficient per a atendre els serveis de llur competència, tot procurant d'arribar a la supressió dels impostos indirectes que graven els articles alimenticiosos.

Els Municipis tenen el dret de posseir i adquirir béns, el de tenir explotacions econòmiques i industrials i el d'administrar llur Pressupost.

TÍTOL V

Funció judicial

Art. 62. La justícia és administrada a Catalunya pels Jutges i els Tribunals nomenats d'acord amb l'article 111 de l'Estatut Exterior.

Els Jutges i els Tribunals són independents en l'exercici de llur funció. No tenen altre fi que la justícia. Només estan sotmesos a la Llei.

Art. 63. Una Llei fixarà les demarcacions territorials de Tribunals i Jutjats.

Art. 64. La Generalitat, en allò que d'ella depengui, garanteix, als econòmicament necessitats, la gratuïtat total o parcial de la justícia.

Art. 65. El President del Tribunal de Cassació de Catalunya serà designat per elecció.

Una Llei complementària regularà el procediment i les condicions de l'elecció del President d'aquest Tribunal i la forma de procedir al nomenament dels seus Magistrats i dels altres funcionaris judicials.

Art. 66. El President del Tribunal de Cassació de Catalunya, ultra les facultats que li atribueix la Llei, tindrà la de proposar al Consell Executiu, d'acord amb la Sala de Govern, els ascensos i trasllats de Jutges i Magistrats, de conformitat amb les disposicions legals.

Art. 67. La Llei establirà recursos contra la illegalitat dels actes o disposicions emanades de l'Administració en l'exercici de la seva potestat reglamentària i contra els seus actes discrecionals constitutius d'excés o desviació de poder.

Art. 68. Tothom té dret, en els casos i formes determinats per la Llei, a ésser indemnitzat dels perjudicis que li siguin causats per errors judicials o delictes comesos pels funcionaris judicials nomenats lliurement per la Generalitat.

En aquest cas, la Generalitat serà subsidiàriament responsable de la indemnització.

Art. 69. Els Jutges i Magistrats no podran ésser jubilats, separats ni suspesos en llurs funcions, ni traslladats del lloc que ocupen, sinó de conformitat amb les Lleis.

TÍTOL VI

Finances

Art. 70. El Consell Executiu de la Generalitat sotmetrà cada any al Parlament de Catalunya, abans del 1.º de novembre, un Pressupost on constarà l'enumeració conjunta i global de les despeses i dels ingressos necessaris per a cobrir-les, durant l'exercici econòmic.

El Pressupost haurà d'estar aprovat abans del dia 1.º de gener de cada any. Si el Parlament, per causa justificada, no pot aprovar-lo abans de l'esmentada data, continuarà regint el de l'any anterior, mitjançant pròrrogues trimestrals aprovades pel Parlament, que no podran excedir de quatre.

Art. 71. Hi haurà un sol Pressupost de la Generalitat, on caldrà incloure totes les despeses i tots els ingressos. No es podrà fer ús, llevat en els casos d'excepció esmentats en el paràgraf següent, dels Pressupostos extraordinaris ni crear comptabilitats ni caixes especials, exceptuant les d'amortització que podran ésser creades en les condicions que la Llei determinarà. Aquesta prohibició no serà obstacle a la constitució i funcionament d'organismes autònoms creats pel Parlament en les condicions que aquest determini.

Unicament podran ésser autoritzats els Pressupostos extraordinaris, quan els motivin raons de necessitat justificada, per la majoria absoluta del Parlament, i, estant suspeses les sessions, en cas d'urgència, per un acord del Consell Executiu aprovat per la majoria absoluta de la Diputació Permanent del Parlament, requerida a aquest

objecte. De l'esmentat acord caldrà donar-ne compte al Parlament, tan aviat com aquest es reuneixi.

Art. 72. Les normes legals d'aplicació dels Pressupostos regiran solament mentre estigui en vigor el Pressupost al qual es refereixin, o a una de les seves pròrrogues.

El Pressupost serà executiu un cop votat pel Parlament i entrarà en vigor sense altra formalitat.

Art. 73. No podrà ésser autoritzada la lectura d'esmenes al Projecte de Pressupost presentat pel Consell Executiu, que representin augmentos en les despeses previstes, si no van signades per vint Diputats i no s'hi consigna la manera de cobrir l'augment proposat, previ dictamen favorable de la Comissió de Finances. Per a l'aprovació d'aquestes esmenes caldrà la majoria absoluta de vots de Diputats possessionats del càrrec.

Art. 74. Els crèdits sols podran ésser esmerçats per als fins de la partida que assenyali el Pressupost dins el límit de la quantitat consignada; no seran permeses transferències ni ampliacions sense autorització del Parlament.*

El Consell Executiu podrà, tanmateix, estant tancat el Parlament i amb l'aprovació de la majoria absoluta de la Diputació Permanent, fer ampliacions o transferències de crèdit en cas d'exigir-ho la conservació de l'ordre, calamitats públiques o una necessitat financera urgent d'una altra naturalesa. Tan aviat com el Parlament es reuneixi, el Consell Executiu haurà de donar-li compte dels acords presos.

Art. 75. Les Corporacions públiques de Catalunya estaran obligades a tenir aprovats els Pressupostos abans del dia 1.º de gener de cada any. Les pròrrogues d'aquests Pressupostos no podran mai excedir, en conjunt, d'un any de durada.

La Llei regularà les normes i garanties necessàries per a la formulació i aprovació de Pressupostos extraordinaris i per a l'emissió d'emprèstits per part de les Corporacions públiques.

Art. 76. La Hisenda de la Generalitat es nodrirà de tots els ingressos que li pertanyin privativament i dels altres que li corresponen també directament o indirectament segons les normes de relació amb la Hisenda de l'Estat a conseqüència del règim que, per aquests afectes, serà aplicat a cada exercici econòmic.

Art. 77. No podrà ésser recaptat cap impost ni contribució que no hagi estat aprovat pel Parlament o per les Corporacions legalment autoritzades per a votar-los, ni ésser exigida exacció no consignada prèviament en Pressupost. No podrà ésser concedida cap exempció ni reducció d'impostos si una Llei no l'autoritza.

Art. 78. El Consell Executiu no podrà alienar ni gravar els béns immobles patrimonials de la Generalitat sense autorització atorgada per una Llei. Aquesta mateixa Llei establirà les condicions generals de la venda o cessió corresponent.

Art. 79. L'emissió d'emprèstits haurà d'ésser autoritzada per una Llei, la qual precisarà les condicions generals de l'emissió.

Tota operació feta amb infracció de l'anterior

precepte serà nulla i no obligarà la Hisenda de la Generalitat per cap concepte.

Art. 80. Els crèdits necessaris per a satisfer el pagament d'interessos i capitals s'entendran sempre inclosos en l'estat de despeses del Pressupost i no podran ésser objecte de discussió mentre s'ajustin estrictament a les Lleis que autoritzen l'emissió.

Art. 81. L'ordenació formal de la Hisenda de la Generalitat, tant en els ingressos com en les despeses, estarà regulada per una Llei d'Administració i Comptabilitat.

La mateixa Llei regularà el funcionament d'un Tribunal de Comptes constituït amb independència del Consell Executiu, i estatuirà les garanties, normes i procediments per a assegurar la rendició dels comptes, la qual serà sotmesa a l'aprovació del Parlament.

TÍTOL VII

Reforma de l'Estatut Interior

Art. 82. El present Estatut Interior podrà ésser reformat per iniciativa :

- a) Del President de la Generalitat.
- b) De la cinquena part dels Diputats del Parlament.

En tot cas hom determinarà a les propostes l'article o els articles que hagin d'ésser suprimits, modificats i addicionats, i aquelles seran tramitades com un Projecte de Llei.

Per la declaració de la necessitat de la reforma i per la seva aprovació, caldrà el vot favorable de les dues terceres parts del nombre dels Diputats possessionats del càrrec.

Les reformes d'aquest Estatut Interior determinades per altres reformes de l'Estatut o de la Constitució de la República seran aprovades pels tràmits d'un Projecte de Llei ordinari.

Article adicional

Art. 83. Per a l'aprovació d'una proposta de reforma, en el cas a de l'article 18 de l'Estatut del 15 de setembre del 1932, caldrà el vot favorable de les dues terceres parts dels Diputats que formen el Parlament català.

Article transitori

Duran l'any present, com a cas excepcional, en atenció al traspàs de serveis de l'Estat a la Generalitat, podrà ajornar-se la presentació del Pressupost fins al 1.^{er} de desembre.

Disposició final

Aquest Estatut Interior entrarà en vigor el dia de la seva publicació al *Butlletí Oficial de la Generalitat*.

Palau del Parlament, 25 de maig del 1933.

